

# Mosartyň ölümi

Category:

Geň-taňsy

wakalar, Kitapcy, Medisina, Nukdaýnazar, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Mosartyň ölümi MOSARTYŇ ÖLÜMI

Günbatar saz sungatynyň klassyky döwrüniň iň görnükli kompozitorlaryndan bolan Wolfgang Amadeý Mosart 1756-njy ýylyň 27-nji ýanwarynda Awstriýanyň Zalsburg şäherinde dünýä indi.

Heniz çagajykka köşklerde konsert beren Mosart özgeler ýaly adaty çagalyk döwrüni başdan geçirmändir. Saz sungatynda ir kämillige ýetenem bolsa, başga ugurlarda oňaran zady bolmandyr. Muňa esasy sebäp hökmünde ony kakasynyň çagalykdan ezip saklandygy görkezilýär.

Örän kiçi ýaşlarda okadylyp başlanan Mosart heniz üç ýaşyndaka pianiono çalyp başlapdyr, ilkinji sazyny baş ýaşyndaka döredipdir. Mosartyň uýasy-da sazsynas bolandygy üçin kakasy çagalaryny Ýewropa tanatmagy müwessa bilýär.

Ilki 1762-nji ýylda Mýunhene we Wena gitdiler. Şol ýyl Mosart heniz düýpli bilim almagy bolmasa, skripka çalyp bilýän eken. 1763-nji ýyldan 1766-njy ýyla çenli uzak wagta çeken ilkinji turnirinde Mýunhene, Augsburga, Frankfurta, Kýolna, Brýussele, Pariže, Londona gidipdirler. Parižiň «Wersal» köşgünde Luis XV, Londonda Jorj III bilen duşuşypdyrlar.

Beýik kompozitora Londonda Iogann Kristian Bah, Abel we Jowanni Manzuoli dagylar bilen işleşmek miýesser edýär.

1766-njy ýylda Zalsburga dolanyp gelýärler.

1767-nji ýylda ikilenc Wena gidýär. 1769-njy ýyla çenli «Bastien und Bastienne», «La Finita Semplice» operalaryny ýazýar. Indi beýläk onuň genial kompozitordygyny herkes ykrar edýärdi.

Allegriniň «Miserere» eserini birinji gezek diňländen soň hiç bir kemçiliksiz saz eserlerini döretmegi Italiýada Mosarta bolan gyzyklanma hasam artýar. 1770-nji ýylyň dekabrynda Milanda onuň «Mitridate re di Ponto» operasy görkezilýär. Opera öz öňünde goýan maksadyna ýetýär: tomaşaçylar operany

diýseň gowy garşylapdyr.

Mannheýmde wagty on sekiz ýaşly Aloýsiýa aşyk bolýar, kompozitor ony ýanyna alyp Italiýa gidermen bolýar. Emme onuň bu islegi ret edilensoň, lapykeç ýagdaýda Zalsburga dolanýar. Ol mundan soň skripka çalmagy taşlandygyny aýdýar. Mundan soň diňe klawişeli saz gurallary bilen gyzyklanjakdygyny mälim edenem bolsa, «Sinfonia Concertante» konsertini skripkaly we wiolaly sazandalar üçin taýýarlapdyr.

Kompozitor gaýtadan Wena dolanýar. Ol Wenada Weberler maşgalasynyň gyzy Konstansä aşyk bolýar. Bu gezek söýen gyzyna öýlenen kompozitoryň döredijiliginde öndümlü döwür başlaýar. Ol dürli janrlarda näýbaşy saz eserlerini döredýär.

«Le Nozze di Figaro» (1786), «Don Giovanni» (1787) ve «Cosi fan tutte» (1790) operalaryny döredýär. Şol döwür köp girdeji gazanandygyna garamazdan, elinde pul saklap oňarmaýar. Şeýlede, dokuz ýylda on bir gezek öýüni çalşan kompozitor masonlaryň hataryna goşulýar.

Döredijiliginiň iň ajaýyp nusgalarynyň biri bolan «The Magic Flute» operasyny döredýär.

## ■ ÖLÜMI

Mosartyň ölümi jedelli mesele. Romantiki nukdaýnazardan seredýänleriň pikiriçe onuň keseli barha ötüşdi, bu bolsa kompozitoryň eserlerine-de ýiti täsirini ýetirdi. Muňa garşylyklaýyn biziň günlerimiziň barlagçylary onuň ömrüniň ahyrky günlerinde saglygynyň ýerinde bolandygyny we tarpa-taýyn ölendigini öňe sürýärler. Kompozitoryň ölümi onuň maşgalasyna juda agyr degýär.

Onuň ölüm sebäbi hökmünde görkezilen keseli-de häzire çenli jedelli bolup geldi. Ölümi baradaky biziň döwrümize çenli gelip ýeten ýazgylarda «dary dānesi gyzgynlygy» diýip ýazylypdyr. Bu kesel kesgitlemesi häzirki döwrüň medisinasynda-da duş gelnen we anyklanan kesgitleme däl.

Mosart 1791-nji ýylyň 5-nji dekabrynda, gije sagat 01:00 töwerekleri, bary-ýogy otuz baş ýaşynyň içindekä aradan çykypdyr.

Ölmezinden birnäçe gün öň ýazmaga başlan «Rekwiýemini» tamamlap bilmän aradan çykan Mosartyň soňky sözleri şu aşakdaky sözler bolupdyr: «Ölümiň tagamy dodagymda... Bu dünýäden bolmadyk bir zady duýýaryn.»

# Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy. Geň-taňsy wakalar